

Handleiding voor een SnelStart met Personal Composer Versie 2.0 NL

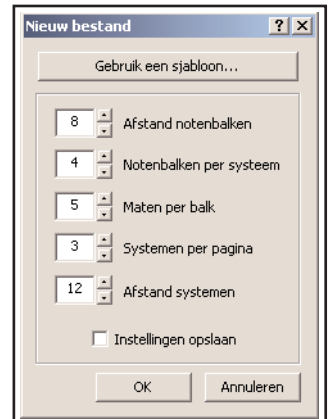
Dit is een verkorte handleiding die slechts de basisfuncties van Personal Composer omvat. Hij helpt u echter genoeg op weg om in korte tijd het programma te gaan waarderen. Alleen de snelste en eenvoudigste manier om een bepaalde taak uit te voeren wordt hier besproken. Er zijn echter vaak ook andere, uitgebreidere manieren om iets te doen. De details daarvan vindt u terug in de andere hoofdstukken van de handleiding.

Begin een nieuw document

Pagina lay-out

Pagina lay-out

1. Open het menu 'Bestand' en klik op **Nieuw**. Dit opent het dialoogvenster 'Nieuw bestand', zoals dat hiernaast te zien is.
2. Stel de parameters van de lay-out als volgt in:
Laat de Afstand notenbalken op 8 staan;
Stel het aantal Notenbalken per systeem in op 3;
Stel het aantal Maten per balk in op 4;
Stel het aantal Systemen per pagina in op 4;
Laat de Afstand systemen ongemoeid.
3. Klik op **OK**.

Paginagrootte

Instellen paginagrootte

1. Open het menu Bestand en klik op **Pagina-instellingen**.
2. Selecteer het paginaformaat dat u wilt gebruiken.
3. Klik op **OK**.

Accolade

Het zetten van een systeem-accolade en het onderbreken van maatstrepen

1. Klik op het Notenbalk-gereedschap van de basiswerkbalk om het Notenbalk-palet te openen.
2. Klik op het icoon met de accolade en klik dan tussen notenbalken 2 en 3. Er verschijnt nu een systeem-accolade en de maatstrepen worden tussen de notenbalken met elkaar verbonden. Om deze maatstrepen te verbreken of te zetten moet u, terwijl het icoon met de accolade geselecteerd is, tussen de notenbalken klikken terwijl u de **Ctrl**-toets ingedrukt houdt.

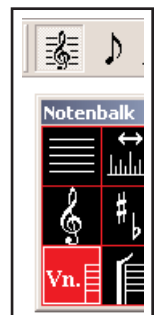
Het systeem ziet er nu uit zoals op de afbeelding hiernaast. Op dit systeem zullen we nu noten gaan zetten en een liedtekst voor de zangstem en op de twee onderste notenbalken de begeleiding voor een piano.

Labels voor de notenbalken

Een notenbalk-label zetten

1. Maak plaats voor het label door het Notenbalk-icoon te selecteren, met de muiswijzer naar de linkermarge tussen twee notenbalken te gaan waardoor de muiswijzer de vorm van een dubbele pijl krijgt, klik en sleep de marge naar rechts.
2. Klik op het Vn.-icoon.
3. Klik links van de eerste notenbalk. Nu opent het dialoogvenster 'Plaats notenbalk-label' met in het tekstvenster 'Notenbalk:1'. Verwijder dit en type 'Zang'. Klik op **OK**.
4. Het woord dat u typte verschijnt nu voor de notenbalk.
5. Klik met de muis op het label en sleep het naar de juiste plaats.
6. Klik links van notenbalk 2, type 'Piano', en positioneer dit in het midden van de accolade.

Sleutel

Het instellen van de sleutel

1. Klik in het notenbalk-palet op de muzieksleutel.
2. Klik met de cursor op notenbalk 3 waardoor het dialoogvenster 'Sleutel-instellingen' wordt geopend.
3. Klik op de bassleutel en daarna op **OK**.

Toonsoort

Het instellen van de toonsoort

De standaard toonsoort is C-groot. Laten we dit veranderen in G-groot.

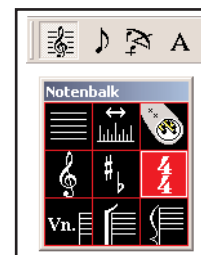
1. Klik op het icoon met de toonsoort-symbolen.
2. Klik met de cursor op notenbalk 1 waardoor het dialoogvenster 'Toonsoort-instellingen' wordt geopend.
3. Klik op het symbool van G-groot met één kruis om het te selecteren.
4. Vink linksonder 'Alle notenbalken' aan en klik daarna op **OK**.

Maatsoort

Het instellen van de maatsoort

De standaard maatsoort is 4/4. Laten we dat veranderen in 6/8.

1. Selecteer het icoon met 4/4 en klik daarna op de eerste notenbalk om het dialoogvenster 'Maatsoort' te openen.
2. Verander het aantal slagen per maat in 6. Merk op dat de standaard nootwaarde van de slag de kwartnoot is. Verander deze in een achtste noot.
3. Klik op **OK** om af te sluiten.

Tempo

Het instellen van het tempo

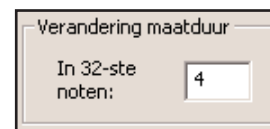
1. Open op de basiswerkbalk het palet Uitvoering (*f*) en klik op het icoon van de metronoomwaarde. Als u in de eerste maat van notenbalk 1 klikt dan wordt het dialoogvenster 'Metronoom-instelling' geopend.
2. Verander het aantal slagen per minuut in 90 en klik op **OK** om het venster te sluiten.
3. Plaats het tempo-symbool waar u het nodig heeft door daar met de muis te klikken.

Sneltoets: Houd de **Ctrl**-toets ingedrukt en druk op de + of -. Hierdoor verandert tijdelijk het tempo. Dit wordt rechtsonder op de statusbalk aangegeven. Deze tempo-verandering is slechts tijdelijk en geldig tot de eerstvolgende tempo-verandering.

Opmaat

Creëer een opmaat van een achtste noot

1. Klik in de basiswerkbalk op de Aanwijzer-pijl. Schuif de pijl over de eerste maatstreep (vóór de G-sleutel) totdat deze de vorm krijgt van een dubbele pijl. Dubbelklik met de dubbele pijl op de maatstreep waardoor het dialoogvenster 'Maatstrepen' wordt geopend.
2. In de rechter bovenhoek is een kader met de naam 'Verandering maatduur'. Verander het nummer in 4 (want $4/32^{\text{ste}} = 1/8^{\text{ste}}$).
3. Klik op **OK** om het dialoogvenster te sluiten.

De eerste maten van het systeem zien er nu zo uit:

Van sleutel veranderen

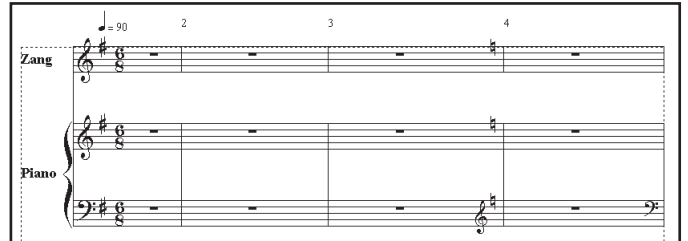
Verander van sleutel in de partituur

1. Open het Notenbalk-palet en selecteer het icoon met de sleutel.
2. Klik met de muis in de vierde maat van notenbalk 3 zodat het dialoogvenster 'Sleutel-instellingen' wordt geopend.
3. Klik op de G-sleutel. Deze blijft van kracht totdat hij verderop in het stuk eventueel weer wordt veranderd. Klik op **OK** en zie hoe links van de vierde maatstreep een G-sleutel is geplaatst.

Van toonsoort veranderen

Verander de toonsoort in de partituur

1. Open het Notenbalk-palet en selecteer het icoon van de toonsoort.
2. Klik met de muis in de vierde maat van notenbalk 2 zodat het dialoogvenster 'Toonsoort-instellingen' wordt geopend.
3. Klik op het lege notenbalkje van C-groot. Vink linksonder 'Alle notenbalken' aan en klik daarna op **OK**. Zie hoe op alle notenbalken een herstellingsteken is geplaatst.

Scrollen en zoomen

Scrollen

Als u noten invoert zult u door de pagina willen scrollen en op bepaalde plaatsen willen inzoomen voor de beste werkgrootte. Er zijn verschillende manieren om beide dingen te doen, maar voor dit moment beperken we ons tot een paar.

Gebruik de Windows schuifbalken of open het menu 'Opties' en selecteer 'Automatisch scrollen' zodat het beeld verschuift als de cursor de rand van het scherm raakt. U kunt ook de **Shift**-toets ingedrukt houden en dan op de pijltoetsen drukken of de **PageUp** en **PageDown** toetsen gebruiken. Als u een muis met een scrollwiel hebt dan kunt u deze ook gebruiken.

Zoomen

Om een andere vergroting te krijgen kunt u het vergrootglas op de basiswerkbalk selecteren. Plaats de vergrootglas-cursor op het centrum van de plek die u wilt vergroten en klik met de linker muisknop. Bij elke linker-klik vergroot het werkblad een beetje meer en bij elke rechter-klik verkleint het.

Sneltoets: Houd de **Ctrl**-toets ingedrukt en beweeg het muiswiel telkens één klik voor in- of uitzoomen (alleen in PC-44).

Het invoeren en bewerken van muziek

Noten invoeren

Noten invoeren en wissen

1. Klik op de basiswerkbalk op de muzieknoot, of type op het toetsenbord de 2 in, waardoor het Noten-palet wordt geopend.
2. Selecteer de achtste noot op het palet en voer een aantal noten in op elke notenbalk. Doe hetzelfde met enkele andere nootwaarden.
3. Wijs met de cursor een noot aan en klik met de rechter muisknop waardoor de noot wordt verwijderd.
4. Selecteer de Aanwijzer-pijl op de basiswerkbalk en sleep hiermee een kader om een aantal noten. Klik met de rechter muisknop of toets de delete-knop op het toetsenbord in om al deze noten tegelijk te verwijderen.

Voortekens

Voortekens plaatsen

1. Wijs met de cursor een noot aan.
2. Druk de 'plus'-toets (+) rechts op het toetsenbord in om een kruis voor de noot te plaatsen. Herhaal dit en er verschijnt een dubbel kruis.
3. Druk op de 'min'-toets (-) om een mol te plaatsen en nogmaals voor een dubbele mol.

Attentie: Het op deze manier plaatsen van voortekens is toonsoort-afhankelijk, dus als de noot al verhoogd of verlaagd is vanwege de toonsoort dan is er geen voorteken nodig en wordt deze niet geplaatst. Om in zo'n geval toch een voorteken te kunnen plaatsen moet u de **Ctrl**-toets ingedrukt houden en de + of – indrukken tot het gewenste voorteken verschijnt.

Een voorteken geldt voor alle volgende noten van dezelfde toonhoogte *in dezelfde maat*. Als er dus slechts één noot verhoogd of verlaagd moet worden, plaats dan een herstellingsteken voor de eerstvolgende noot met dezelfde toonhoogte.

Om een voorteken te verplaatsen moet u hem aanklikken en verslepen. Een voorteken wordt verwijderd door de noot aan te wijzen en de 'plus' (voor de mol) of de 'min' (voor een kruis) in te drukken. Als de Aanwijzer-pijl is geselecteerd is het ook mogelijk het teken zelf aan te wijzen en dan met de rechter muisknop te klikken.

Rusten

Rusten invoeren

Houd de **Shift**-toets ingedrukt als u noten aan het invoeren bent om een rust te plaatsen met dezelfde waarde als de geselecteerde noot. Let op het Noten-palet en kijk wat er gebeurt als u de **Shift**-toets indrukt.

Van noot naar rust

Verander een noot in een rust en andersom

1. Wijs met de muiscursor een noot aan en houd de **Ctrl**-toets ingedrukt terwijl u met de rechter muisknop klikt (of kies deze optie in het snelmenu).
2. Doe hetzelfde door een rust aan te wijzen en deze verandert in een noot die alleen nog naar de juiste toonhoogte op de notenbalk moet worden gesleept.

Nootwaarde veranderen

Verander de waarde van een noot of een rust

Als u een noot van de verkeerde waarde hebt ingevoerd, dan kunt u hem met de muiscursor aanwijzen en een van de haak-toetsen [of] indrukken. Elke keer dat u de linker haak-toets [indrukt halveert de nootwaarde, het indrukken van de rechter haak-toets] verdubbelt de nootwaarde.

Noten met stip

Noten met een stip

Ook een stip achter een noot, een staccato-punt en een tenuto-streepje kunnen met het toetsenbord aan een noot worden toegevoegd.

1. Wijs met de muiscursor een noot aan terwijl de nootcursor of de Aanwijzer-pijl is geselecteerd.
2. Toets de letter '**D**' (van dot) in voor elke stip die achter de noot moet worden geplaatst. Het programma staat geen invoer toe als de maat 'vol is'.
3. Toets de '**S**' in voor een staccato-punt of de '**T**' voor een tenuto-streepje en de '>' voor accentueren of de '<' voor sterk accentueren (^).

Om één of meer stippen achter een noot te verwijderen moet u de noot aanwijzen en net zo vaak de '**D**' indrukken tot het juiste aantal stippen is geplaatst.

Andere mogelijkheden

Overbinden van noten

Het overbinden van noten met een sneltoets

1. Wijs, terwijl de nootcursor of de Aanwijzer-pijl is geselecteerd, met de muiscursor de linker noot aan van een paar met dezelfde toonhoogte.
2. Druk één keer de letter '**O**' in.
3. Als u een overbindingsboogje boven de noten wilt hebben dan moet u de muiscursor iets naar links bewegen zodat de vinger naar rechts wijst, als u een boogje onder de noten wilt hebben dan moet u de cursor iets naar rechts bewegen zodat de vinger naar links wijst.

- Als u een boogje wilt verwijderen dan moet u een van de uiteinden aanwijzen (handcursor!) en hier met de rechter muisknop op klikken.

Akkoorden

Maak een akkoord

Er zijn twee manieren om meer noten aan één stok te plaatsen zodat er een akkoord ontstaat.

- Zet de nootcursor op de gewenste toonhoogte direct boven of onder de eerste noot en klik.
- Plaats eerst de bovenste noot, wijs hem aan met de muiscursor en type een '2' op het toetsenbord om een noot, een secunde onder de eerste noot, toe te voegen. Type een '3' voor een tert onder de eerste noot, enz. tot een '8' voor een octaaf lager. U kunt ook beginnen met de onderste noot en **Alt-2** intypen voor een secunde boven de noot die u aanwijst, enz.

Triolen

Maak een triool

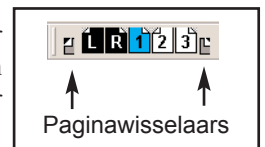
- Wis de achtste noot in de opmaat van notenbalk 2.
- Selecteer in het Noten-palet het icoon 'Triolen' terwijl u de Ctrl-toets ingedrukt houdt. Het icoon wordt nu weergegeven met een vinkje. Zo lang als dit vinkje aanwezig is hebben alle noten die worden gezet tweederde van de normale nootwaarde.
- Selecteer de zestiende noten door op het desbetreffende icoon te klikken
- Voer de drie noten van het triplet in.
- Ctrl-klik op het triool-icoon om het vinkje te verwijderen.
- Wijs de laatste 16de noot aan met de muiswijzer en zie in de statusbalk dat de duur 170 is, wat 2/3 is van de normale duur van een 16de noot.
- Klik op het triool-icoon zodat dit geselecteerd (rood) wordt.
- Klik op de eerste noot van het triool waardoor het triool-teken wordt geplaatst.
- Klik op de haak of het nummer om het zonnodig naar de gewenste positie te slepen.

Pagina toevoegen

Een pagina toevoegen

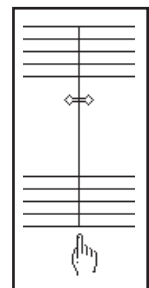
Als u het einde van een pagina hebt bereikt dan kunt u een pagina toevoegen door op de rechter paginawisselaar te klikken. Om een pagina toe te voegen tussen reeds bestaande pagina's moet u via het menu 'Bewerken' het dialoogvenster 'Pagina invoegen' openen.

Maatstreep verplaatsen

Het verplaatsen van maatstrepen

Om een maatstreep te verplaatsen moet u hem aanwijzen met de muiswijzer, die dan in een dubbele pijl verandert. Klik en sleep de maatstreep naar de gewenste plaats. De verandering van de maatstreep wordt nu verdeeld over alle maatstrepen op de notenbalk. Als u de dubbele pijl naar beneden schuift, naar de onderzijde van de onderste notenbalk van het systeem, dan verandert de dubbele pijl in een vinger. Door te klikken en slepen wordt nu alleen deze maatstreep verplaatst.

Maatstreep veranderen

Sneltoetsen om een maatstreep te veranderen

Verander snel een maatstreep door deze met de muiswijzer aan te wijzen en dan een letter te typen. Om een dubbele maatstreep te maken typt u een 'D'. Voor een eind-maatstreep een 'E'. Om hem terug te veranderen in een enkele lijn typt u een 'S' (van Solo). De 'L' en de 'R' maken van de maatstreep een begin- resp. een eind-herhalingsmaatstreep.

Een maatstreep kunt u verbergen door een 'H' (van Hide) in te toetsen.

Dynamische tekens

Dynamische tekens

Het plaatsen van een dynamisch teken gaat als volgt:

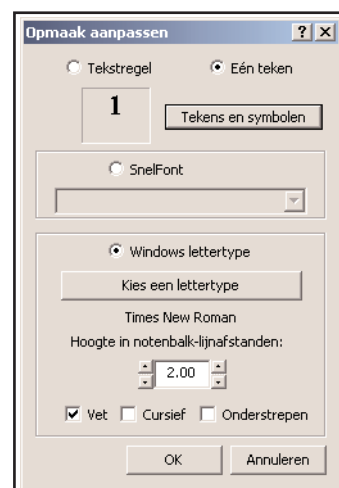
1. Klik op de basiswerkbalk op het icoon 'Uitvoering' (*f*).
2. Klik in het palet 'Uitvoering' op het icoon *mf* om het palet met dynamische tekens te openen. Selecteer het icoon *mf*.
3. Klik op de plaats waar u het teken wilt hebben.

Herhalingen

Herhalingen

1. Selecteer op de basiswerkbalk de Aanwijzer-pijl, wijs hiermee maatstreep 4 aan en type een **R** om er een 'Eind herhaling' van te maken.
2. Doe hetzelfde bij maatstreep 2 en type een **L** om er een 'Begin herhaling' van te maken.
3. Open vanaf de basiswerkbalk het palet met grafische elementen en selecteer het icoon met de herhalingshaak.
4. Klik op de notenbalk in maat 3, waardoor er een herhalingshaak wordt geplaatst.
5. Herhaal deze stap en zet nog een herhalingshaak door in maat 4 te klikken. Dubbelklik op een uiteinde van de haak zodat het dialoogvenster 'Herhalingshaak' wordt geopend.
7. Klik op 'Tekens aanpassen'.
8. Klik in het dialoogvenster 'Opmaak aanpassen' op de knop 'Tekens en symbolen' en kies daar de 2. Klik driemaal op **OK** om de respectievelijke vensters te sluiten.

Bij het afspelen speelt de muziek tot maatstreep 4 en begint dan opnieuw bij maatstreep 2. Bij het spelen van de herhaling wordt maat 3 overgeslagen en gaat de muziek bij maat 4 verder.

Tekst

Type een titel

Een titel boven het stuk zetten

1. Selecteer op het notenbalk-palet het notenbalk-icoon en sleep de bovenmarge naar beneden om zonedig ruimte te maken voor een titel.
2. Open het menu 'Tekst' en klik op 'Kies een tekst-font'.
3. Kies 'Gebruik een SnelFont' en selecteer het SnelFont 'Title' in de lijst. Klik op **OK**.
4. Klik nu op de basiswerkbalk op de A (Tekst en symbolen) waardoor het palet van die naam wordt geopend.
5. Zorg ervoor dat daarop de A (Tekstregel) is geselecteerd en klik bovenaan het blad waardoor daar een knipperende cursor verschijnt.
6. Type de titel van het stuk en sluit af met een 'Enter'.
7. Schuif de titel naar de juiste plaats en klik met de linker muisknop.

Liedteksten invoeren

Het invoeren van liedteksten bij de noten

1. Klik op het 'L'-icoon in het palet 'Tekst en symbolen'.
2. Klik op de noot waar de liedtekst moet beginnen.

3. Type het eerste woord of lettergreep. Druk de **spatiebalk** in en de cursor springt naar de volgende noot. Druk opnieuw op de spatiebalk om een noot over te slaan.
4. Overgebonden noten worden gezien als één noot.
5. Als tussen twee lettergrepen die elk bij een aparte noot staan een koppelteken gewenst is toets dan **Ctrl-spatiebalk** om extra spaties tussen de eerste lettergreep en het koppelteken in te voegen.
6. Als u klaar bent met het invoeren van de tekst, druk dan op **Enter**.

Voordat u met iets anders door kunt gaan moet u de tekstmode afsluiten door b.v. op de Aanwijzer-pijl op de basiswerkbalk te klikken.

2

Zang

Wijs een noot aan en klik...

2

Zang

...de liedtekst-cursor verschijnt.

2

Zang

I |

Type de eerste lettergreep, druk dan op de spatiebalk

2

Zang

I |

en de cursor springt naar de volgende noot.

Teksten aanpassen

Het aanpassen van teksten

Als u een fout maakt tijdens het intypen van een woord (gewone tekst of een liedtekst) ga dan met de cursor terug en verbeter het woord.

Om een fout te corrigeren nadat u al klaar bent met de tekst, moet u het woord met de cursor aanwijzen en op de **spatiebalk** drukken. De tekstcursor verschijnt dan aan het begin van de tekst en u kunt deze gewoon aanpassen.

Tekststijl veranderen

De tekststijl is aan te passen door met de ingedrukte linker muisknop een kader om de betreffende tekst te slepen en in het Tekst-menu te kiezen voor Groter, Kleiner, Vet, Cursief, enz., of op de werkbalk 'Tekst' op de desbetreffende knop te klikken. Voor een enkel woord of een lettergreep kunt u ook het woord aanwijzen met de muiswijzer en **B, N, I, U** of **G** intypen.

Keyboard

Het invoeren van noten via een MIDI-keyboard

U kunt noten en akkoorden ook stuk voor stuk invoeren rechtstreeks van een MIDI-keyboard. Het indrukken van een toets voert een noot in op de notenbalk waarin de nootcursor is geplaatst. Als het keyboard is uitgevoerd met een sustain pedaal dan kunt u ook de nootwaarde selecteren door het sustain pedaal in te drukken en bepaalde toetsen op het toetsenbord. Voor verdere details over deze optie kunt u verder lezen in hoofdstuk 11, MIDI, van de handleiding. Hier volstaan wij echter met het indrukken van bepaalde toetsen op het toetsenbord van de computer.

Noot voor noot

Noot voor noot invoeren

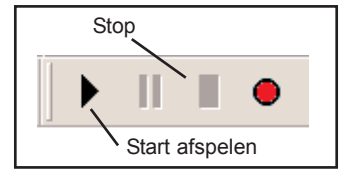
1. Plaats de nootcursor in notenbalk 1.
2. Druk een lettertoets in om de nootwaarde te bepalen (**W** voor hele (whole) noot, **H** voor halve noot, **Q** voor een kwart (quarter) noot, **E** voor een achtste (eighth) noot en **S** voor zestiende (sixteenth) noot en **T** voor 32-ste noot.
3. Druk op een of meer toetsen van het keyboard. De noot/noten die u speelt ziet u op de notenbalk verschijnen.
4. Verplaats de cursor naar notenbalk 2 en selecteer een andere nootwaarde.
5. Speel meer noten en akkoorden op het MIDI-keyboard. Elke keer dat u speelt ziet u de noten op de eerstvolgende vrije positie op de notenbalk verschijnen.

Muziek afspelen

Muziek afspelen

Start afspelen bij het begin van de partituur

1. Klik op de knop 'Start afspelen' van de MIDI-werkbalk.
2. Om het afspelen te stoppen moet u op de **Stop**-knop klikken of de **spatiebalk** indrukken.

Start afspelen in een bepaalde maat

1. Ga met de cursor naar de maat waar u met afspelen wilt beginnen. De cursor mag hierbij geen bepaald element aanwijzen.
2. Druk de **spatiebalk** in om het afspelen op die plaats te beginnen.
3. Druk opnieuw op de **spatiebalk** om het afspelen te pauzeren.
4. Als u de spatiebalk weer indrukt gaat het afspelen verder in de maat waar de cursor zich op dat moment bevindt.

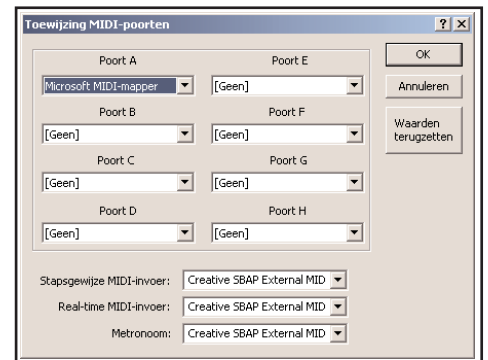
Als u geen geluid hoort en geen noten ziet verschijnen dan is waarschijnlijk niet de juiste driver toegewezen in het dialoogvenster 'Poorten'. Zie hiervoor de volgende alinea en Appendix A: MIDI problemen verhelpen.

MIDI-poort driver

Een driver toewijzen aan een MIDI-poort

1. Open vanuit het MIDI-menu het dialoogvenster 'Toewijzing MIDI-poorten'.
2. Klik op de pijl rechts van de keuzelijst onder Poort A en selecteer de driver van de geluidskaart of synthesizer.
3. Laat de andere poorten op 'Geen' staan.
4. Kies voor real-time opnemen en stapsgewijs (noot voor noot) invoeren een geschikte driver voor het MIDI-keyboard.
5. Klik op OK.

Attentie: Als u nog steeds geen geluid hoort bij het afspelen herhaal dan bovenstaande stappen en kies een andere driver.

Opnemen via MIDI

Opnemen via MIDI

Vanuit elk werkbalkgereedschap kunt u beginnen met het opnemen van een real-time MIDI-uitvoering. Voordat u hiermee begint moet u echter de juiste drivers voor het opnemen en voor de metronoom instellen. Gebruik voor real-time MIDI invoer de driver voor de geluidskaart of MIDI-interface. Kies als driver voor de metronoom dezelfde als die gebruikt is voor Poort A (zie afbeelding rechtsboven).

Opname-instellingen

Als u gaat opnemen zijn er diverse mogelijkheden om uit te kiezen. Hier behandelen we twee typische mogelijkheden.

Opnemen op één notenbalk

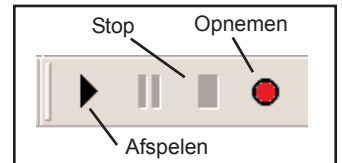
Op één notenbalk opnemen

1. Kies in het MIDI-menu 'Opname-opties' en daarna 'Opname-instellingen'.
2. Kies als opname-modus 'Enkele notenbalk'.
3. Zet achter 'Eerste notenbalk' het nummer van de notenbalk waarop u wilt opnemen.
4. Klik op **OK**.
5. Klik op de knop 'Start opnemen' in de MIDI werkbalk.
6. Ga met de cursor naar de notenbalk en maat waar u met opnemen wilt beginnen en druk de **spatiebalk** in of klik op 'Start afspelen' om met opnemen bovenaan de bladzijde te beginnen.

7. Begin na het aftellen van één maat met spelen op het keyboard.
8. Druk op de **spatiebalk** om met opnemen te stoppen.

U kunt ook een met twee handen gespeeld stuk opnemen via een keyboard, waarbij de noten onder een bepaalde scheidingstoets, zoals b.v. middel-C, op een andere notenbalk worden gezet. Hoewel dat meestal wel gebruikelijk is hoeven dat niet persé twee notenbalken te zijn die onder elkaar staan.

Opnemen op 2 notenbalken

Op twee notenbalken opnemen

1. Kies in het MIDI-menu 'Opname-opties' en daarna 'Opname-instellingen'.
2. Kies als opname-modus 'Splitsen'.
3. Kies als scheidingstoets het gewenste MIDI-nummer (zie de afbeelding beneden).
4. Klik op **OK**.
5. Klik op de knop 'Start opnemen' in de MIDI werkbalk.
6. Ga met de cursor naar de notenbalk en maat waar u met opnemen wilt beginnen en druk de **spatiebalk** in of klik op 'Start afspelen' om met opnemen bovenaan de bladzijde te beginnen.
7. Begin na het aftellen van één maat met spelen op het keyboard.
8. Druk op de **spatiebalk** om met opnemen te stoppen.

MIDI-nummers van de noten

Bij MIDI is aan elke noot een nummer toegewezen. In Personal Composer worden stuurcodes gebruikt voor metronoom tikken, het aanduiden van een scheidingstoets voor het opnemen op twee notenbalken, voor het aangeven van de toonhoogte van noten, percussie, enz. In onderstaand figuur worden de nummers aangegeven die overeenkomen met de tonen van een keyboard.

